

Sygn. akt III CK 169/04

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Bronisław Czech (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa I. C. i J. C.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 6 stycznia 2005 r.,

kasacji powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r., sygn. akt I
ACa (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Od 6 marca 1995 r. Komornik Sądu Rejonowego w L., z wniosku Banku (...) S.A. Oddział w R., prowadził przeciwko I. i J. małżonków C. postępowanie egzekucyjne. Egzekucja została skierowana do nieruchomości powodów położonych we wsi Mieczysławów gmina Zwoleń, dla których prowadzone są księgi wieczysta Kw (...)0 i Kw (...)4. Czynności komornika co do opisu i oszacowania nieruchomości będących przedmiotem egzekucji powodowie zaskarżyli skargą wniesioną dnia 17 sierpnia 2001 r. do Sądu Rejonowego w Z. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2001 r. Sąd oddalił ich skargę i wniosek o zawieszenie postępowania. Sąd Rejonowy przyjął w szczególności, że określenie wartości nieruchomości dokonane przez biegłych jest trafne, bo w odniesieniu do nasadzeń świerków, przeznaczonych na sprzedaż na choinki, uwzględnia ich ilość, określoną metodą szacunkową i wiek. Powodowie wnieśli zażalenie na postanowienie tylko w zakresie oddalającym wniosek o zawieszenie postępowania. Orzeczeniem z dnia 25 stycznia 2002 r. Sąd Okręgowy w R. oddalił zażalenie. Nieruchomość powodów została sprzedana po ogłoszeniu drugiej licytacji.

Powyższe okoliczności są poza sporem.

Powodowie I. i J. małżonkowie C. wnieśli powództwo przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego w Z., żądając zasądzenia kwoty 135.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu. Twierdzili, iż ponieśli szkodę przez to, że wadliwy był opis i oszacowanie nieruchomości. Wynika ona z pominięcia przy wydawaniu opinii przez biegłych nasadzeń świerków w ilości 8 100 sztuk.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 5 września 2003 r. Sąd Okręgowy w R. oddalił powództwo.

Apelację powodów od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem zaskarżonym kasacją.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że prawomocne oddalenie skargi na czynności komornika, który w postępowaniu egzekucyjnym dopuścił się uchybień, skutkuje przyjęciem, że ewentualna szkoda poniesiona przez osobę, uczestniczącą w postępowaniu, wiąże się przyczynowo już nie z uchybieniem komornika, lecz z orzeczeniem sądu (por. wyrok SN z dnia 7 października 1977 r., I CR 362/77 OSNCP 1978/8/142). Wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r. przyjęcie odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417

§ 1 k.c. wymaga wykazania: bezprawności działania sądu przy wydaniu orzeczenia oddalającego skargę na czynności komornika, zaistnienia szkody i jej wysokości oraz związku przyczynowego pomiędzy wydanym orzeczeniem a powstaniem szkody.

Sąd Apelacyjny przyjął, że powodowie nie wykazali żadnej z tych przesłanek:

a/ Ocena zgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Z. z dnia 28 listopada 2001 r., oddalającego skargę na czynności komornika, pozostaje poza kognicją sądu cywilnego rozpoznającego sprawę o odszkodowanie. Sąd ten nie może samodzielnie badać, ustalać i oceniać, czy prawomocne orzeczenie jest zgodne z prawem, bowiem jest nim związany z mocy art. 365 § 1 k.p.c. Wyklucza to istnienie przesłanki bezprawności tego orzeczenia.

b/ Określenie przez biegłego wartości nieruchomości sprzedanej na licytacji nastąpiło metodą szacunkową dla powierzchni objętej nasadzeniami, które – jako część składowa - wpływają na wartość nieruchomości, lecz nie stanowią odrębnego od niej przedmiotu wyceny. Opinia ta jest trafna.

c/ Powyższe świadczy o braku wspomnianego związku przyczynowego.

Powodowie zaskarżyli kasacją wyrok Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie:

1. prawa materialnego przez jego błędną wykładnię – art. 47 § 1 i § 3 k.c. w zw. z art. 53 § 1 k.c., oraz art. 417 k.c.,

2. przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy – art. 365 § 1 k.p.c., art. 278 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 769 § 1 k.p.c., art. 946 i art. 947 § 1, pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 948 k.p.c.

Przytaczając wymienione podstawy kasacji powodowie wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zdarzenia i stany prawne, na których oparte jest powództwo w sprawie niniejszej pochodzą z okresu sprzed 1 września 2004 r. i dlatego stosuje się do nich przepisy normujące odpowiedzialność Skarbu Państwa, w brzmieniu obowiązującym przed tym dniem (art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 162, poz. 1692).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., Sk. 18/00 (OTK 2001 nr 8, poz. 256) uznał, że art. 418 k.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji, zaś art. 417 k.c. jest zgodny z tym artykułem Konstytucji, o ile jest rozumiany w ten

sposób, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności.

W związku z tym Sąd Apelacyjny przyjął trafnie, że podstawową przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa jest niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego, w tym przypadku – sędziów (sądu) wydających orzeczenie i komornika – prowadzącego egzekucję. Do dalszych przesłanek tej odpowiedzialności należy szkoda, będąca następstwem wspomnianego działania niezgodnego z prawem. Sąd Apelacyjny odwołał się trafnie do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 7 października 1977 r., I CR 362/77 (OSNCP 1978, nr 8, poz. 142), że jeżeli komornik dopuści się w postępowaniu egzekucyjnym uchybień, lecz skarga na czynności komornika zostanie prawomocnym orzeczeniem oddalona, ewentualna szkoda poniesiona przez osobę uczestniczącą w postępowaniu wiąże się przyczynowo już nie z uchybieniem komornika, lecz z orzeczeniem sądu. Pogląd ten, wyrażony również w późniejszych orzeczeniach (zob. np. wyrok SN z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 423/98, OSNC 1999, nr 12, poz. 221), podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym kasację w niniejszej sprawie.

2. Jedną z zasadniczych przesłanek powództwa, którą powinni wykazać powodowie, jest bezprawność (sprzeczność z prawem) działania sądu (art. 417 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 2004 r. oraz art. 77 Konstytucji RP). W realiach niniejszej sprawy bezprawność ta miałaby polegać na takim działaniu sądu rozpoznającego skargę na czynności komornika, które było sprzeczne z prawem i które nie podlegało naprawieniu przez wniesienie środka odwoławczego lub przez wznowienie postępowania (zob. np. wyrok SN z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1347/00, MoP 2003, nr 16, s. 747). Powodowie nie zaskarżyli postanowienia sądu oddalającego ich skargę na czynności komornika, a przytaczane przez nich obecnie argumenty, mające świadczyć o tym, że Sąd rozpoznający skargę na czynności komornika przyjął wadliwy sposób ustalenia wartości nieruchomości, bądź dopuścił się uchybień przepisom procesowym, są nietrafne.

3. Wszystko to świadczy o tym, że Sąd Apelacyjny nie naruszył ani prawa materialnego ani prawa procesowego w sposób wskazany w kasacji.

Z tych wszystkich przyczyn kasacja podlegała oddaleniu (art. 393¹² k.p.c. w brzmieniu sprzed 5 lutego 2005 r.).